

UCZEŃ CUDZOZIEMSKI W POLSKIEJ SZKOLE

EDUKACJA MIĘDZYKULTUROWA

WIELOKULTUROWOŚĆ

strony www na skróty

❖ OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI

ORE udostępnia na swojej stronie www (<https://www.ore.edu.pl/>) materiały do pobrania, w formacie pdf.

W poszczególnych zakładkach znajduje się wiele materiałów dot. tematu, np.

zobacz:

1. zakładka Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:

Wielokulturowość w szkole / uczeń cudzoziemski <https://www.ore.edu.pl/2015/03/wielokulturowosc-w-szkole-uczen-cudzoziemski/>

Materiały opracowane przez Fundację im. Mikołaja Reja w ramach projektu: „W polskiej szkole”. Wspieranie uczniów cudzoziemskich oraz szkół prowadzących oddziały przygotowawcze (materiały i szkolenia).

Projekt opracowany został w ramach zadania konkursowego „Wspieranie inicjatyw edukacyjnych w szkolnym środowisku wielokulturowym”. Konkurs nr DE.WZP.263.1.3.2017. Projekt współfinansowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach umowy nr MEN/2017/DSWM/1296.

Prezentowane materiały nie są dostosowane do wytycznych WCAG 2.0

Przewodnik

[„W polskiej szkole”. Przewodnik dla nauczyciela \(pdf. 2 MB\)](#)

Klasa pierwsza

- [Klasa pierwsza – wiosna \(zip. 14 MB\)](#)
- [Klasa pierwsza – lato \(zip. 22MB\)](#)
- [Klasa pierwsza – jesień \(36 MB\)](#)
- [Klasa pierwsza – zima \(zip. 25 MB\)](#)

Klasa druga

[Klasa druga \(zip. 35 MB\)](#)

Klasa trzecia

[Klasa trzecia \(zip. 69 MB\)](#)

Współpraca z Gruzją – Projekt „One są wśród nas”

- [Współpraca ORE z Gruzją w obszarze edukacji włączającej. Kontynuacja działań w ramach Polskiej Pomocy](#)
- [Poradnik dla nauczycieli i specjalistów edukacji włączającej oraz rodziców dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością opracowany w ramach pomocy dla Gruzji](#)

Diagnoza

- [Wybrane zagadnienia diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży w kontekście wielokulturowości oraz wielojęzyczności](#)
- [Psychometryczna diagnoza psychologiczna w kontekście wielokulturowości oraz wielojęzyczności dzieci i młodzieży](#)
- [Psychometryczna diagnoza psychologiczna w kontekście wielokulturowości oraz wielojęzyczności dzieci i młodzieży \(prezentacja\)](#)
- [Specyficzne wymagania diagnozy dzieci wielojęzycznych i odmiennych kulturowo](#)
- [Specyficzne wymagania diagnozy dzieci wielojęzycznych i odmiennych kulturowo \(prezentacja\)](#)

Edukacja międzykulturowa

- [Szkoła wielokulturowa – to nie takie proste - prezentacja](#)
- [Szkoła wielokulturowa – to nie takie proste](#)
- [Dzieci obcokrajowców w polskich placówkach oświatowych - perspektywa szkoły. Raport z badań](#)
- [Migracje międzykulturowa jako wyzwanie dla polskiego systemu edukacji](#)
- [Asystent międzykulturowy – nowe rozwiązanie starych problemów. Przykład z Coniewia](#)
- [Prezentacja: Wsparcie dzieci wielojęzycznych w edukacji – akty prawne](#)
- [Prezentacja: Działania dotyczące współpracy szkoły i samorządów wspomagające edukację uczniów wielojęzycznych w polskiej szkole](#)
- [Prezentacja: Rozpoznawanie potrzeb dziecka wielojęzycznego i wielokulturowego – diagnoza i wsparcie](#)
- [Prezentacja: Diagnoza specjalnych potrzeb uczniów wielojęzycznych i wielokulturowych - wykład](#)

- [Prezentacja: Rola organizacji pozarządowych w budowaniu systemu wsparcia dla dzieci wielojęzycznych i wielokulturowych](#)
- [Prezentacja: Międzykulturowość w przestrzeni gminy – przykłady rozwiązań praktycznych \(gmina Góra Kalwaria\)](#)
- [Prezentacja: Edukacja międzykulturowa w przestrzeni polskiej szkoły – przykłady rozwiązań praktycznych](#)
- [Wybrane zagadnienia diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży w kontekście wielokulturowości oraz wielojęzyczności](#)
- [Prezentacja: Działania podejmowane na rzecz przekraczania barier z doświadczeń “Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce”](#)
- [Prezentacja: Funkcjonowanie poznawcze i językowe dzieci romskich uczęszczających do szkół podstawowych specjalnych i masowych – konteksty społeczne](#)
- [Sprawozdanie z konferencji: „Funkcjonowanie poznawcze i językowe dzieci romskich uczęszczających do szkół podstawowych, specjalnych i masowych - konteksty społeczne”](#)

Edukacja antydyskryminacyjna

- [Dyskryminacja a przepisy prawne - prezentacja](#)
- [Dyskryminacja a przepisy prawne](#)
- [Nauczyciel - wychowawca wobec zagrożeń dyskryminacji. Wykorzystanie dramy i technik teatralnych w procesie kształtowania postaw tolerancji.](#)
- [Jak działa kultura? Kulturowe ramy zachowań społecznych w szkole](#)
- [Dziecko w roli migranta. Psychopedagogiczne skutki migracji](#)
- [Tolerancja wobec odmienności kulturowej. Zadania szkoły](#)
- [Dziecko czeczeńskie w polskiej szkole – implikacje edukacyjne. Zajęcia warsztatowe](#)
- [Rola języka w kształtowaniu postaw tolerancji u dzieci i młodzieży - Prezentacja](#)
- [Rola języka w kształtowaniu postaw tolerancji u dzieci i młodzieży - Załączniki](#)

Edukacja wobec wyzwań migracyjnych

- [Migracje międzykulturowa jako wyzwanie dla polskiego systemu edukacji](#)
- [Autobiografia Spotkań Międzykulturowych](#)
- [Dzieci obcokrajowców w polskich placówkach oświatowych-perspektywa szkoły. Raport z badań](#)
- [Uczniowie z różnych kultur w szkole](#)

Scenariusze zajęć/narzędzia

- [Drama](#)
- [W poszukiwaniu zrozumienia - techniki dramowe i teatralne wobec wyzwań edukacji międzykulturowej](#)
- [Rola języka w kształtowaniu postaw tolerancji u dzieci i młodzieży - Scenariusz](#)

Dobre Praktyki

- [Szkoła wielokulturowa – to nie takie proste](#)
- [Osiem kroków czyli kilka praktycznych rad](#)
- [Szkoła wobec wyzwań migracyjnych: uchodźcy w szkole](#)
- [Praca z uczniem cudzoziemskim. Przewodnik dobrych praktyk dla dyrektorów, nauczycieli, pedagogów i psychologów](#)
- [Asystent międzykulturowy – nowe rozwiązanie starych problemów. Przykład z Coniewia](#)
- [Innowacyjne rozwiązania w pracy z dziećmi cudzoziemskimi w systemie edukacji. Przykłady praktyczne](#)
- [Inny w polskiej szkole – poradnik dla nauczycieli pracujących z uczniami cudzoziemskimi](#)
- [Praca z uczniem cudzoziemskim. Pakiet szkoleniowy dla nauczycieli. Wersja w języku polskim](#)
- [Praca z uczniem cudzoziemskim. Pakiet szkoleniowy dla nauczycieli. Wersja w języku angielskim](#)

Uczeń romski

- [Prezentacja: Funkcjonowanie poznawcze i językowe dzieci romskich uczęszczających do szkół podstawowych specjalnych i masowych – konteksty społeczne](#)
- [Prezentacja: Działania podejmowane na rzecz przekraczania barier z doświadczeń “Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce”](#)
- [Sprawozdanie z konferencji: „Funkcjonowanie poznawcze i językowe dzieci romskich uczęszczających do szkół podstawowych, specjalnych i masowych - konteksty społeczne”](#)

Literatura związana z obszarem wielokulturowości i wielojęzyczności

- [Uczniowie z różnych kultur w szkole](#)
- [Międzykulturowość w szkole. Poradnik dla nauczycieli i specjalistów.](#)
- [Wybrane zagadnienia diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży w kontekście wielokulturowości oraz wielojęzyczności](#)
- [Bernacka-Langier A. i in., \(2010\), Ku wielokulturowej szkole w Polsce. Pakiet edukacyjny z programem nauczania języka polskiego jako drugiego dla I, II i III etapu kształcenia \(w szkołach m.st. Warszawy\), Warszawa: Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy, Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń](#)
- [Bernacka-Langier A., Dąbrowa E., Pawlic-Rafałowska E., Wasilewska-Łaszczuk J., Zasuńska M., \(2011b\), Praca z uczniem cudzoziemskim. Przewodnik dobrych praktyk dla dyrektorów, nauczycieli, pedagogów i psychologów, Warszawa: Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy, Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń](#)

- [Dzieci obcokrajowców w polskich placówkach oświatowych-perspektywa szkoły. Raport z badań](#)
- [Szkoła wobec wyzwań migracyjnych: uchodźcy w szkole](#)
- [Wielokulturowość a edukacja uczniów ze specjalnymi potrzebami \(2009\). Raport wydany przez Europejską Agencję Rozwoju Edukacji Uczniów ze Specjalnymi Potrzebami.](#)

2. zakładka Wydział Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych ;

Wielokulturowość w polskiej szkole <https://www.ore.edu.pl/2017/03/miedzykulturowosc-w-szkole-poradnik-dla-nauczycieli-i-specjalistow/>

Publikacja pt. „*Międzykulturowość w szkole* - to poradnik dla nauczycieli i specjalistów pokazujący specyfikę pracy z dzieckiem wielojęzycznym, jako uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, będącym w polskim systemie edukacji, jego rodzicami oraz środowiskiem, w którym przyszło mu się odnaleźć.

Badania podejmujące problematykę edukacji dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w kontekście wielojęzyczności i wielokulturowości oraz dotychczasowe doświadczenia dyrektorów szkół, specjalistów oraz przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego wskazują na wzrastającą rangę tego problemu i potrzebę zintensyfikowania działań, służących efektywnemu włączaniu tych uczniów do polskiego systemu edukacji.

3. zakładka Szkoła : kompetencje społeczne i obywatelskie:

Cudzoziemcy w polskiej szkole / Informacja o kształceniu cudzoziemców w polskim systemie oświaty

<https://www.ore.edu.pl/2015/09/cudzoziemcy-w-polskiej-szkole/>

[Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18.02.2011 r. w sprawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców \(Dz.U. Nr 61, poz. 306\)](#) [pdf. 72.9 MB]

[Ku wielokulturowej szkole w Polsce. Pakiet edukacyjny z programem nauczania języka polskiego jako drugiego dla I, II i III etapu edukacyjnego \(w szkołach m. st. Warszawy\)](#) [pdf. 3.6 MB]

Podręcznik internetowy „Włącz Polskę!” (<http://włączpolske.pl/>) – zbiór zasobów edukacyjnych stworzonych do budowy podręczników dla uczniów szkół polskich na całym świecie. Strona internetowa www.włączpolske.pl, na której znajduje się podręcznik, jest narzędziem pozwalającym tworzyć zindywidualizowane zestawy treści dostosowane do wieku i poziomu znajomości języka polskiego uczniów. Dostępne materiały obejmują nauczanie wczesnoszkolne, język polski, wiedzę o Polsce oraz historię i geografię Polski

Dyrektorzy szkół, nauczyciele, uczniowie i rodzice mogą znaleźć przydatne informacje związane z przyjmowaniem i nauką cudzoziemców w szkołach, m.in., na stronach

- [Międzykulturowość w szkole – Poradnik dla nauczycieli i specjalistów](#) (wydany przez ORE)
- [Osiem kroków czyli kilka praktycznych rad](#) (wydany przez ORE)
- [Uczniowie z różnych kultur w szkole](#) (wydana przez ORE)
- [Szkoła wobec wyzwań migracyjnych: uchodźcy w szkole](#) (wydana przez ORE)
- [Wielokulturowość w klasie na przykładzie projektu współfinansowanego ze środków Programu „Uczenie się przez całe życie” – Języki Obce w Szkole](#)
- [Dziecko migranckie w naszej klasie. Rekomendacje nauczycieli dla nauczycieli](#) [pdf. 1.1 MB](publikacja przygotowana w ramach projektu „Międzykulturowa szkoła w wielokulturowej społeczności” realizowanego przez Międzynarodową Organizację do spraw Migracji (IOM) w partnerstwie z Urzędem m.st. Warszawy i Kuratorium Oświaty w Warszawie)
- [Edukacja wobec wyzwań migracyjnych](#) (źródło: ore.edu.pl)
- [Materiały dotyczące edukacji wobec wyzwań migracyjnych](#) (źródło: ore.edu.pl)
- [Autobiografia spotkań międzykulturowych](#) [pdf. 47.1 MB] (wydany przez ORE)
- [Inny w polskiej szkole. Poradnik dla nauczycieli pracujących z uczniami cudzoziemskimi](#) [pdf. 3.7 MB]
- [Praca z uczniem cudzoziemskim – Przewodnik dobrych praktyk](#) [pdf. 4.3 MB]
- [Wracam do szkoły – poradnik szkoła podstawowa część 1](#) [pdf. 2.2 MB]
- [Wracam do szkoły – poradnik szkoła podstawowa część 2](#) [pdf. 1.9 MB]
- [Edukacja międzykulturowa. Poradnik nauczyciela](#) [pdf. 7.4 MB]
- [Dlaczego tak trudno uczyć o świecie Islamu?](#) [pdf. 1.3 MB]

Zrozumieć innych, czyli jak uczyć o uchodźstwie www.ore.edu.pl/2015/04/zrozumiec-innych-czyli-jak-uczyc-o-uchodzcach/

- [Autobiografia spotkań międzykulturowych](#) [pdf. 47.1 MB]
Pakiet edukacyjny przygotowany przez Radę Europy – publikacja zawierająca materiały metodyczne wspierające krytyczną refleksję uczniów nad własnymi reakcjami i postawami wobec swoich doświadczeń z innymi kulturami, opracowanie zagadnień teoretycznych oraz wskazówki dla osób wspierających uczenie się. Pakiet zawiera dwie wersje „Autobiografii. . .” – dla uczniów klas młodszych oraz uczniów starszych lub studentów. (źródło: Ośrodek Rozwoju Edukacji)
- [Zrozumieć innych, czyli jak uczyć o uchodźcach](#) [pdf. 12.3 MB]
Książka zawiera scenariusze lekcji przygotowane przez nauczycieli różnych przedmiotów i ekspertów metodyki nauczania, słownik pojęć, informacje o instytucjach i organizacjach wspierających uchodźców. W suplemencie

drukowane są fragmenty dziennika uchodźcy, niezwykle materiał pomagający dzieciom wczuć się w sytuację osoby, przebywającej w obozie dla uchodźców. (źródło: Ośrodek Rozwoju Edukacji)

- [Prawa człowieka. Poradnik nauczyciela](#) [pdf. 5.8 MB]
Praktyczny poradnik przygotowujący młodzież do świadomego korzystania z przysługujących jej praw. Książka podzielona jest na trzy części – dla nauczycieli szczególnie przydatna jest część pierwsza, która uczy o prawach i wolnościach człowieka, w tym prawach dziecka i trzecia zawierająca scenariusze lekcji adresowane do uczniów różnych grup wiekowych. (źródło: Ośrodek Rozwoju Edukacji)
- [Szkoła wobec wyzwań migracyjnych: uchodźcy w szkole](#) [pdf. 652 kB] – z doświadczeń dyrektora Zespołu Szkół im. Ziemi Lubelskiej w Niemcach. (źródło: Ośrodek Rozwoju Edukacji)
- [Różnorodność w szkole. Ku integracji uczniów-uchodźców](#) [pdf. 814 kB] – artykuł w czasopiśmie TRENDY 4/2015. (źródło: Ośrodek Rozwoju Edukacji)
- [Kiedy wielokulturowość klasy szkolnej staje się zagrożeniem dla bezpieczeństwa dzieci i młodzieży?](#) [pdf. 528 kB] – artykuł w czasopiśmie Trendy 4/2015. (źródło: Ośrodek Rozwoju Edukacji)
- [Dlaczego tak trudno uczyć o świecie Islamu?](#) [pdf. 1.3 MB] – artykuł w czasopiśmie TRENDY 1/2015. (źródło: Ośrodek Rozwoju Edukacji)
- [Życie w Polsce – poradnik dla uchodźców.](#) [pdf. 478 kB] Poradnik został wydany w ramach realizacji projektu „Uchodźcy w polskim społeczeństwie” współfinansowanego przez Europejski Fundusz na rzecz Uchodźców oraz ...
- [„Nie Tylko Liczby”](#) – materiały wspomagające nauczanie młodzieży o kwestiach związanych z migracjami i uchodźstwem. (źródło: Biuro Wysokiego Komisarza NZ ds. Uchodźców)
 - [Podręcznik dla nauczyciela.](#) [pdf. 1.7 MB]
 - [Zestaw multimedialnych pomocy dydaktycznych dla nauczyciela.](#) Materiały dostępne są on-line w językach 24 państw Unii Europejskiej.
- [Muzułmanie i uchodźcy w polskim społeczeństwie](#) [pdf. 570.23 kB] – informator dla nauczycieli pomocny w przygotowaniu lekcji na tematy związane z islamem, uchodźcami, sytuacją obu tych grup w Polsce, a także w Europie. (źródło: Stowarzyszenie Vox Humana)
- [Uchodźcy – broszura dla nauczycieli.](#) [pdf. 8.7 MB] (źródło: Polskie forum Migracyjne)
- [Uchodźca mój dobry sąsiad](#) [pdf. 675 kB] – publikacja została przygotowana w ramach realizacji projektu „Uchodźca mój dobry sąsiad” i przeznaczona jest dla nauczycieli oraz osób, które pracują bądź zamierzają pracować z uchodźcami. Dla uchodźcy odnalezienie się w kraju o innej kulturze i systemie wartości bywa bardzo trudne, dlatego niezwykle ważne jest tworzenie równych szans w celu uniknięcia dyskryminacji poprzez zwiększenie udziału uchodźców w życiu lokalnych społeczności. (źródło: Polskie forum Migracyjne)
- [Inny w polskiej szkole](#) – publikacja opisuje sytuację dzieci cudzoziemskich w polskich szkołach oraz ich prawo do edukacji, a także mówi o psychologicznych aspektach uchodźstwa, które mają wpływ na zdolność uczniów cudzoziemskich do nauki. Ten rozdział mówi też o tym, jak kultura wpływa na postrzeganie świata przez człowieka oraz jak proces migracji wpływa na kształtowanie się jego tożsamości.
- [Odkrywamy Prawo Humanitarne](#) – prezentacje i scenariusze zajęć nadesłane przez uczestników kursu e-learningowego Odkrywamy Prawo Humanitarne prowadzonego przez ORE.

Filmy

- [„Opowieści u Uchodźcach”](#) – film animowany stworzony przez dzieci z Ośrodka dla Uchodźców w Ustroniu. Opowiada on historię rodziny Zajączków, która zmuszona jest do emigracji z rodzinnego lasu i szukania nowego miejsca do życia. Film uzupełniony skrypcem pozwala poprowadzić zajęcia o uchodźstwie z dziećmi w wieku 7-13 lat. Powstanie filmu było jednym z elementów projektu „Zgierz otwarty” – antydyskryminacyjnej kampanii prowadzonej w Zgierzu od września 2014 do czerwca 2015 w ramach programu „Obywatele dla demokracji”. (źródło: Zgierz otwarty)

4. zakładka Strona główna : aktualności :

Wsparcie uczniów przybywających z zagranicy <https://www.ore.edu.pl/2018/02/wsparcie-uczniow-przybywajacych-z-zagranicy/>

5. Warto też sięgnąć do publikacji ORE:

Kompetencje międzykulturowe: przygotowanie do życia w różnorodnym świecie

http://www.bc.ore.edu.pl/Content/711/Kompetencje_wer_ostateczna+na+strone.pdf

Kompetencje międzykulturowe: materiały dla rad pedagogicznych <http://www.bc.ore.edu.pl/dlibra/docmetadata?id=861&from=publication>

Uczniowie z rodzin migracyjnych w szkole [file:///C:/Users/EWAT/Downloads/dabrowska-golek-szumilasuczniowie-z-rodzin-migracyjnych-i-wyd.%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/EWAT/Downloads/dabrowska-golek-szumilasuczniowie-z-rodzin-migracyjnych-i-wyd.%20(1).pdf)

Dziecko z rodziny migracyjnej w systemie oświaty

https://www.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2018/02/dziecko_z_rodziny_migracyjnej_w_systemie_oswiaty_b-skalbania.pdf

❖ MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI. Mniejszości Narodowe i Etniczne

Charakterystyka mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce

<http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/mniejszosci/charakterystyka-mniejs/6480,Charakterystyka-mniejszosci-narodowych-i-etnicznych-w-Polsce.html>

❖ POMORSKI URZĄD WOJEWÓDZKI w Gdańsku.

Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców.

Pełnomocnik Wojewody ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych

Na stronie <http://www.gdansk.uw.gov.pl/mniejszosci-narodowe-i-etniczne> znajdują się krótkie informacje na temat mniejszości narodowych w województwie pomorskim oraz dane kontaktowe pomorskich organizacji skupiających mniejszości narodowe i etniczne.

❖ URZĄD MIEJSKI w Gdańsku, Wydział Rozwoju Społecznego

Model Integracji Imigrantów <https://www.gdansk.pl/migracje/model-integracji-imigrantow,a,61064>

❖ POLSKIE FORUM MIGRACYJNE www.forummigracyjne.org/pl

Na tej stronie znaleźć można wiele materiałów do pobrania. Materiały dostępne są w formacie pdf i są udostępniane bezpłatnie. Materiał objęty jest prawami autorskimi i może być wykorzystany nieodpłatnie jedynie w celach niekomercyjnych. Poniżej kilka przykładów

Np. w zakładce Publikacje : <http://www.forummigracyjne.org/pl/aktualnosci.php?wid=22>

Cały świat w naszej szkole <http://www.forummigracyjne.org/pl/aktualnosci.php?wid=22>

Scenariusze do zajęć w przedszkolach, zerówkach i klasach I-III

- Materiały uzupełniające do scenariuszy zajęć i „Bajek międzykulturowych”
- Bajki, które pomagają zrozumieć dzieciom zjawisko migracji i społeczeństwa różnorodnego kulturowo.
- Materiał edukacyjny o różnorodności kultur - dla przedszkolaków.

I inne publikacje.

Zakładka Materiały edukacyjne do pobrania <http://www.forummigracyjne.org/pl/aktualnosci.php?wid=26> zawiera filmy, scenariusze lekcji i inne materiały do edukacji międzykulturowej, m in. :

- **Jak uczyć o uchodźcach? Scenariusze zajęć terenowych dla dzieci w wieku szkolnym i młodzieży** <http://www.forummigracyjne.org/pl/aktualnosci.php?news=584&wid=26&wai=&year>
- Materiały filmowe o integracji – Ciekawe materiały dydaktyczne dla nauczycieli i edukatorów – warto się zapoznać z tym materiałem <http://www.forummigracyjne.org/pl/aktualnosci.php?news=412&wid=26&wai=&year>
- **Inny w polskiej szkole. Poradnik dla nauczycieli pracujących z uczniami cudzoziemskimi** – wersja elektroniczna <http://www.forummigracyjne.org/pl/aktualnosci.php?news=258&wid=26&wai=&year>
- **Muzułmanie i uchodźcy w polskim społeczeństwie**, publikacja Stowarzyszenia VOX HUMANA
- **Uchodźcy – broszura dla nauczycieli**, publikacja Centrum Pomocy Uchodźcom PAH <http://www.forummigracyjne.org/pl/aktualnosci.php?news=169&wid=26&wai=&year>

Prezentowane przykłady nie wyczerpują wszystkich publikacji zamieszczonych na stronie Fundacji.

❖ CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ www.ceo.org.pl

W zakładce Publikacje: Edukacja globalna i ekologiczna znajdziemy kilka publikacji związanych z edukacją międzykulturową.

Przykładowe tytuły publikacji ze ścieżkami dostępu na stronie www Centrum Edukacji Obywatelskiej

Jak rozmawiać o wielokulturowości w szkole? https://migracje.ceo.org.pl/sites/migracje.ceo.org.pl/files/ceo_moc_kultur_biblioteka_www.pdf

Poczytajmy o migracjach https://glowna.ceo.org.pl/sites/default/files/poczytajmy_o_migracjach_net.6.pdf

Porozmawiajmy o uchodźcach (projekt):

Migracje i wielokulturowość https://glowna.ceo.org.pl/sites/default/files/UCH_MEN_publicacja_www.pdf

Globalnie – lokalnie o migracjach https://glowna.ceo.org.pl/sites/default/files/ceo_globalnie_lokalnie_www.pdf

Punkty widzenia. Klub dobrej rozmowy

https://glowna.ceo.org.pl/sites/default/files/ceo_przewodnik_dla_uczniow_www_1.pdf

Projekt Rozmawiajmy o uchodźcach <https://migracje.ceo.org.pl/> to scenariusze zajęć, materiały merytoryczne, materiały metodyczne, filmy.

Dołasz Maja: **Dobre praktyki nauczycielskie. Szkoła tolerancji**. Warszawa, CEO, 2017

https://szkolatolerancji.ceo.org.pl/sites/szkolatolerancji.ceo.org.pl/files/dobre_praktyki_nauczycielskie_szkola_tolerancji.pdf

Przykładowe tytuły publikacji ze ścieżkami dostępu na stronie www Centrum Edukacji Obywatelskiej

https://glowna.ceo.org.pl/sites/default/files/ceo_przewodnik_dla_uczniow_www_1.pdf

https://glowna.ceo.org.pl/sites/default/files/ceo_globalnie_lokalnie_www.pdf

https://glowna.ceo.org.pl/sites/default/files/poczytajmy_o_migracjach_net.6.pdf

https://glowna.ceo.org.pl/sites/default/files/UCH_MEN_publicacja_www.pdf

Projekt Rozmawiajmy o uchodźcach <https://migracje.ceo.org.pl/> to scenariusze zajęć, materiały merytoryczne, materiały metodyczne, filmy.

❖ FUNDACJA EDUKACJA MIĘDZYKULTUROWA www.miedzykulturowa.org.pl

<https://www.facebook.com/miedzykulturowa/>

Zachęcamy do uważnego zapoznania się z informacjami i materiałami zamieszczonymi na stronie Fundacji Edukacji Międzykulturowej. Materiały Fundacji to kopalnia informacji i inspiracji do zajęć międzykulturowych. To tylko niektóre przykłady.

Zakładka Dla nauczycieli <http://miedzykulturowa.org.pl/dla-nauczycieli/>

zawiera wybór scenariuszy. Scenariusze podzielono wg części świata.

Oto niektóre tytuły scenariuszy:

Szkoły w różnych kulturach <http://miedzykulturowa.org.pl/dla-nauczycieli/scenariusze/scenariusze-azja/szkoły-roznych-kulturach/>; **Szkoły świata**; **Gry i zabawy świata**; **Stroje świata**; **Dzień targowy**; **Podróż kulinarna**; **Życie w jurcie**;

Legendarna Gruzja; **Domy świata**; i wiele, wiele innych

W zakładce Dla dzieci <http://miedzykulturowa.org.pl/dla-dzieci/>

znajdują się kolorowanki, puzzle, zgadywanki, krzyżówki, m.in. związane ze scenariuszami zajęć.

W zakładce Czytelnia <http://miedzykulturowa.org.pl/czytelnia/>

znajdą Państwo artykuły, bajki z różnych stron świata, publikacje Fundacji Edukacji Międzykulturowej, m.in.:

Cudzoziemcy w Polsce; **Apetyt na świat** (seria książek dla dzieci, nauczycieli i rodziców, mówiąca o potrawach spożywanych w różnych krajach świata);

Poradnik szkolny dla uczniów cudzoziemskich i ich rodziców

1. <http://miedzykulturowa.org.pl/wp/wp-content/uploads/2017/01/Poradnik-szkolny-dla-uczniow-cudzoziemskichplpolski.pdf>
2. <http://miedzykulturowa.org.pl/czytelnia/publikacje/opracowania-dla-udsc/>

Pamiętajmy, wykorzystując materiały Fundacji, że materiały umieszczone na stronie chronione są prawem autorskim. Przedruk, kopiowanie, skracanie, wykorzystanie tekstów (lub ich fragmentów) publikowanych w portalu www.miedzykulturowa.org.pl, w innych mediach lub w innych serwisach internetowych wymaga pisemnej zgody Fundacji Edukacji Międzykulturowej”

❖ **FUNDACJA NA RZECZ RÓŻNORODNOŚCI SPOŁECZNEJ** <https://rownosc.info>

Zakładka Biblioteka : Publikacje

❖ **STOWARZYSZENIE PRAKTYKÓW DRAMY STOP KLATKA** <http://stop-klatka.org.pl/>

Zakładka Nasze publikacje <http://stop-klatka.org.pl/nasze-publicacje/> np.:

Cieślakowska Dominika i in.: **Drama w edukacji o uchodźcach i uchodźczyńiach: scenariusze zajęć do pracy w szkole.** Warszawa, Stowarzyszenia Praktyków Dramy STOP-KLATKA, 2016.

W tej zakładce zamieszczono także nagrania z webinarium dot. tematyki uchodźczej i dyskryminacyjnej.

❖ **FUNDACJA OBYWATELSKA PERSPEKTYWA** <http://www.obywatelska.org.pl/>

Zakładka Edukacja <http://www.obywatelska.org.pl/?edukacja,8>

MATERIAŁY EDUKACYJNE ZWIĄZANE Z CUDZOZIEMCAMI W POLSCE:

(do pobrania w formacie PDF. Ze wszystkich publikacji korzystać można bezpłatnie (nie dotyczy prawa publikacji – mogą być one objęte prawami autorskimi).

Zakładka : Czytelnia <http://www.obywatelska.org.pl/?czytelnia,7>

❖ **STOWARZYSZENIE „JEDEN ŚWIAT”** www.jedenswiat.org.pl

Publikacje wydane przez Stowarzyszenie „Jeden Świat” w zakładce : Publikacje

<http://jedenswiat.org.pl/cms/13928/publikacje>

❖ **FUNDACJA INSTYTUT RÓWNOWAGI SPOŁECZNO-EKONOMICZNEJ IRSE** <http://www.irse.pl/>

Materiały edukacyjne <http://www.irse.pl/edukacja/>

❖ **FUNDACJA KULTURY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ ZNAK** <https://www.fundacja.znak.org.pl>

Zakładka Tolerancja.pl <https://www.tolerancja.pl/>

Zakładka Czytelnia materiały edukacyjne w pdf, tam m.in.:

Tolerancja, jak uczyć siebie i innych ; Wielokulturowość na co dzień – materiały dla nauczycieli; Imigranci w polskim społeczeństwie i wiele innych <https://www.tolerancja.pl/?materiały-edukacyjne-wersje-pdf,297>

Zanim wykorzystamy materiały z prezentowanych stron www zapoznajmy się na jakich zasadach dane publikacje są udostępniane. Najczęściej można z nich korzystać bezpłatnie, ale są objęte prawami autorskimi i wykorzystamy je nieodpłatnie jedynie w celach niekomercyjnych.

Przedruk, kopiowanie, skracanie, wykorzystanie tekstów (lub ich fragmentów) publikowanych w portalu www.miedzykulturowa.org.pl, w innych mediach lub w innych serwisach internetowych wymaga pisemnej zgody Fundacji Edukacji Międzykulturowej. PBW w Słupsku otrzymała zgodę na zaprezentowanie materiałów tej Fundacji w tym opracowaniu – zarówno w wersji papierowej jak i elektronicznej.

Prezentowane przykłady to tylko niektóre z dostępnych materiałów zamieszczonych na stronach www instytucji, fundacji i stowarzyszeń. Warto się z nimi zapoznać. Opracowane materiały w żaden sposób nie są zestawieniem bibliograficznym, lecz mam nadzieję praktycznym i przydatnym poradnikiem, dzięki któremu szybko, na skróty” można znaleźć materiały edukacyjne dot. ucznia cudzoziemskiego w polskiej szkole czy edukacji międzykulturowej.

Zebrała:

Danuta Kamińska

Wydział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów PBW w Słupsku